

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni;
za četrto leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. novembra 1901.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Poskusi s krompirjem.

Po zadnjem članku vrlega dr. Pečnika v Aleksandriji, o „Krompirju“, exportna študija, v katerem nam tako gorko poklada na srce našo lastno korist, je gotovo sklenil marsikak kmetovalec in gotovo tudi marsikako gospodarsko društvo, posvetiti, kar se da veliko pozornost tej kulturni rastlini, da bomo mogli čim prej pošiljati v Nilovo deželo samo krompir prve vrste v obliki I/1a; v ta namen bomo podali v našem listu še marsikako zrno, ki naj bi pripomoglo do popolnejšega pridelovanja krompirja. Da je pri tem mnogo lažje na vrsti, to ve vsakdo. Zato naj sledi tu poročilo kem. inženerja Weyerja, ki je delal letos skušnje z raznimi vrstami krompirja na posestvu cukrovarnice v Predmjericah na Češkem. On poroča tako-le:

Od osrednje gospodarske družbe za češko kraljevino sem dobil 11 vrst krompirja na poskušnjo. Polje, na kojem so se vršili poskusi, je bilo spomladi slabo zagnojeno s hlevskim gnojem in krompir smo sadili cel, tako, da je imela vsaka rastlina prostora 2500cm^2 ali $\frac{1}{4}$ metra v kvadratu, to se pravi:

krompir je bil zasajen v vrstah tako, da je bila jamica od jamice 50 cm oddaljene in vrsta tudi po pol metra. Zemlja je bila primerno zrahljana in globoka saditve je znašala okrog 10 cm. Spomladi je bilo gnojeno s 36 kg v vodi razpusljive fosforne kisline na ha.

Brali smo krompir v suhem vremenu; četudi so imele pozne vrste še odločno zelen krompirjevec, tako da mnogo gomoljev teh poznih vrst še ni bilo popolnoma zrelih. Da smo morali pobrati tudi te pozne vrste, temu vzrok je bil, ker je bilo to zemljišče odločno za skladanje sladkorne pese, ki so jo začetkom vinotoka jeli vže dovažati v fabriko.

Vspeh poskusov je bil ta:

1.) Krompir svetovaelavski dal je gomoljev od ene sadike (štible) 12 do 20, pridelalo bi se na 1 ha (10 mernikov) 155.84 q. 2.) Krompir Salezija 30 do 45 gomoljev, na 1 ha 185.12 q. 3.) Krompir Heraleški št. 18. 10 do 24 gomolje, na ha 185.18 q. 4.) Krompir Heraleški rmeni 20 do 30 gomoljev, na 1 ha 256.41 q. 5.) Krompir Marius 25 do 30 gomoljev, na 1 ha 194.68 q. 6.) Krompir Boneza 15 do 20 gomoljev, na 1 ha 170.94 q. 7.) Krompir Tajni svetnik Thiel 25 do 35 gomoljev, na ha 227.92 q. 8.) Krompir Prof. Wohltmann 10

do 15 gomoljev, na 1 ha 205.12 q. 9.) Krompir Siegfried 11 do 15 gomoljev, na 1 ha 165.24 q. 10.) Krompir Zveza kmetovalcev 12 do 16 gomoljev, na 1 ha 182.33 q. 11.) Krompir Pflug-ov Leon 10 do 15 gomoljev, na 1 ha 131.66 q.

Izmej teh vrst krompirja, je dozorel najprej „Marius“ in „tajni svetnih Thiel“, potem „Heraleški rmenec“ i. t. d., ni dozorel zlasti krompir „Silesia“ in „Zveza kmetovalcev“. Vrste „Boneza“, „Profesor Wohltmann“, „Marius“ in „Siegfried“ so rožnatordeče, zadnja vrsta pa preveč drobna.

V ozir pridelka so se torej kot najboljše vrste krompir: „heraleški rmenec“ in „tajni svetnik Thiel“. Gotovo bi bila dala tudi vrsta „Silezija“ mnogo večji pridelek, ko bi bila popolnoma dozorela, ravnotako je s krompirjem „Zveza kmetovalcev“. Pri tem poskusu se je zopet skazala izvrstna sorta „Tajni svetnik Thiel“.

Tudi pri nas si moramo prizadevati, da z raznimi poskušnjami poizvemo, katera vrsta v kakem okraju najbolje uspeva.

Po Hosp. I.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Ali je sajenje drevja in drugih rastlin po vinogradih priporočljivo?

Oglejmo si po letu vinograde naših manjših in priprostih vinogradnikov prva leta po zasaditvi, prepričamo se takoj, da iste obdeluje neizkušena roka, kajti poleg trt, raste v teh vinogradih še mnogo drugih raznovrstnih rastlin n. pr. pesa, fižol, buče, krompir, repa, turšica, sirk, zelje, vse seveda še s plevelom prepleteno; razun tega vidimo še sadna ali celo gozdna drevesa n. pr. javor, akacijo, topol, beko, vrbo itd.

Prigovarjanje od merodajnih, v to poklicanih veščakov, naj se po novih nasadbah, osobito pa po novih, s cepljenimi trtami zasajenih vinogradih, nič drugega ne sadi, kot edino le trto, ima pri mnogih priprostih posestnikih le malo vspeha; ti se za važne nasvete bore malo ali tudi nič ne zmenijo in se ravnaajo le po svojih trmastih načelih.

Da tako sajenje, taka preprega vinogradov še z drugimi rastlinami, nikakor ni pravilna, mora vsakdo pripoznati in uvideti. Kako pa to na raščo in razvoj trt vpliva, hočemo v naslednjem pojasniti.

Kakor trta, rabi tudi vsaka druga rastlina zase neko gotovo množino glavnih redilnih snovij, namreč kalija, fosforove kisline in dušika, z gotovostjo se pa lahko trdi, da ravno teh snovij začasno v naših zemljah ne preostaja, kajti večina novih vinogradov se napravi iz starih vinogradov in v teh je zemlja že vsa izsesana, kajti gnojenje vinogradov je bila popred ponekod le redka prikazen, ter se še sedaj marsikdo z neko posebno težavo za gnojitev novih nasadov odloči.

Ako je v zemlji dovolj teh snovij, potem se morejo vse rastline primerno razvijati; če pa teh snovij ni, potem jih kradejo, liki

lačne živalij, druga drugi, in tako vspeva potem bolje tista rastlina, ki je močnejša, ki ima več sesalnih koreninic, dočim druge v obližju, vidno v rasti zaostajajo. In ravno trta je ena tistih rastlin, ki svoje korenice prva leta le bolj polagoma razvija; zato pa treba skrbeti, da ne pride v bližino nič takih rastlin, ki svoje korenine hitro na široko in globoko raztegnejo ter tako trte v rasti zaduše in ki se na račun sosednjih rastlin krepko razvijajo.

Rastline, ki svoje korenine kmalu na vse strani raztegnejo, so buče, razni pleveli in tudi krompir ter pleteči fižol; turšica, sirk in drevje pa škodujejo tudi s svojo senco.

V na novo prerigolanem svetu, raste vsaka rastlina prav bujno, in čim večje je steblo, tem večje so tudi korenine; zato pa se opazi tudi pri bučah, ki navadno ne napravijo ravno posebno dolgih korenin, da segajo njihove korenine v zrahljanih zemljah jako na široko in globoko. Kakor ta, tako delajo tudi druge rastline in srkajo potem po svojih močeh hrano iz zemlje.

Le pesa, nepleteči fižol, repa in korenje ne raztezajo svojih korerin na široko, ne napravljajo tudi mnogo sence in zato bi se smelo k večjemu le te rastline v začetku 2—3 leta saditi, pa tudi te le tam, kjer so trte pravilno v vrstah in po najmanje 1 m v razdalji posajene. Ko postanejo trte močnejše, pa se mora sajenje tudi teh rastlin opustiti, ker drugače trte v rasti zastanejo, če tudi se jih dobro obdeluje. Ako se posadijo pesa, korenje, fižol, repa, zelje in ohrovt, se sme posaditi le ena vrsta po sredi trtnih vrst, in še to v razdalji od najmanje 40 cm, zelje in ohrovt pa vsaj 70 cm. To radi tega, ker vsled bujnega razvoja tudi zraku pristop v zemljo zabranjujejo; čimbolj vsaksebi pa se jih posadi, tem lepši postanejo.

Poleg že navedenih glavnih redilnih snovij, potrebuje rastlina za svoj razvoj tudi zraka, gorkote in svetlobe. Korenine se najbolje razvijajo v tisti plasti zemlje, v tisti globočini, do ktere sega zrak in zračna gorkota in ki so tudi z redilnimi snovmi napojene. Zato opažamo, da se vrhnje korenine vseh rastlin najmočnejše in najhitreje razvijajo. Ako je pa površje zemlje vse prepleteno in ako se zemlja večkrat ne zrahlja, je pristop zraku in gorkoti zabranjen in trta vsled tega hira.

Visoko rastoče rastline n. pr. turšica, sirk in razna drevesa pa zabranjujejo tudi pristop solčne svetlobe, kar tudi znatno vpliva na razvoj trte in posebej še na zoritev lesa in grozdja. Tudi ovira drevje po vinogradih vsako delo in v vetrovnih krajih napravlja škodo tudi s tem, da se drevesne veje gulijo ob trtne mladike. Močno rastoča drevesa poženejo daleč na široko po vinogradu debele korenine, ki trtam znatno škodujejo. Drevja torej kakor tudi sirka, turšice in sploh rastlin, ki vtegnejo vsled previsokega debela ali stebela, delati trti senco, naj se v vinograd nikoli ne sadi; pač pa se jih lahko ob straneh vinograda potakne.

Po vinogradih napravi še najmanj škode breskev ali beka. Breskev zato, ker ne napravi močnih korenin in ker ima prav redko krono, beka pa, ker tudi ne dela posebne sence in požene le eno močno, naravnost v globino rastočo korenino. Iste lastnosti kakor breskev imajo tudi marelice in mandeljni. Posebne škode ne napravijo tudi črešnje, fige in oljke. Vender je vsekakor mnogo koristnejše, če se nobenega drevesa ne vsadi v vinograd, marveč le ob straneh, in sicer čim večjo krono napravljajo in čim bolj na široko svoje korenine raztezajo, tem bolj oddaljeno od zadnjih vrst.

Za breskve, marelice, fige, češplje, oljke, črešnje mandeljne,

kutne ali druga pritlikava drevesa in beke, zadostuje oddaljenost 4—6 metrov. Druga nizko rastoča drevesa, pa morajo biti bolj oddaljena in sicer vsaj 6 m od zadnje vrste. To velja posebno za mrzle kraje, kjer je mnogo solnčne svetlobe in gorkote neobhodno potrebne za popolno zoritev grozdja.

Pa tudi v tem slučaju morajo priti drevesa dovolj narazen, in sicer se morajo saditi prva t. j. šibkeje rastoča, po 6—9 m narazen eno od drugega, močno rastoča pa po najmanj 10 m. In dalje naj se pri sajenju drevja pazi tudi na to, da pridejo visoko rastoča, široke krone napravljajoča drevesa, na ono stran vinograda, od katere trtam najmanj sence napravljajo; torej vedno bolj na vrh vinograda. Beke pa je najbolje posaditi na podnožje vinograda ali ob vodnih jarkih, ker beka ljubi vlažno zemljo. Blizu vinograda imeti nekaj bek je vedno dobro.

Gozdarstvo.

Bukev kot gozdno drevo

Kdo ne pozna gozdarske žalostinke, ki se tolikrat prepeva in ki slove, da se bukov les da v premajhni meri porabiti, da je njegova cena prenizka, sploh, da z njo ni nič pravega začeti. Četudi so te pritožbe zelo opravičene, vendar bi ne svetovali bukke popolnoma iztrebiti in na njeno mesto postaviti smreko; kjer ima bukev svoje naravno stališče, tam jo moramo, četudi le v manjšem številu, vendar v neki meri vedno pridržati; ne imenujemo zastonj bukev „dojilko gozda“, ker ona je, kar zadeva obdelovanje gozda za nas gozdarje neprecenljive vrednosti in vpliva na primešano igelnato in listnato drevje na zelo blagodejen način.

Kdo še ni videl, če je treba sploh našo gornjo trditev še kaj dokazovati, kdo še ni videl, kako

imenitno uspeva bujna hoja in smreka, posebno pa mecesen in hrast, ako rastejo ta drevesa pomešana mej bukovjem; zasadimo zemljišče prve vrste s samimi takimi vrstami, kakor smo štiri ravno imenovali, pa ne bomo nikdar opazili takega veselja do rasti, kakor v družbi bukve.

Četudi bukev na eni strani pogreša velike produktivne zmožnosti in se da njen les le težko v dober denar spraviti, vendar vse te napake odtehta ravno imenovana njena lastnost; lahko tudi še to pripomnimo, da imajo taki mešani obstoji vsled bukve veliko večjo upornost proti raznim neugodnim vremenskim navalom ter je njih obstanek vsled tega zagotovljen.

Posebno pa se pokaže blagi vpliv bukve v mešanem gozdu na nji prideljeno drevje pri mecesnu na uprav izrazovit način; mecesen, odločno za nas ena najdragocenejših gozdnih vrst, ki ima žalibog v svojem razvoju toliko neprijatelj i v živalstvu i v rastlinstvu, mecesen doraste v zdrav in dragocen les le pod varstvom bukovega drevja. Ker namreč bukev raste bolj počasi, ohrani mecesen v njeni sredini vedno prosto krono, do katere imata svetloba in zrak vedno prost pristop, in zato se lahko drevo brez zadržka in veselo razvija, tembolj ker bukev zatira razširjenje mecesnu škodljivih gljiv.

R. Detal.

Živinoreja.

Jesenska paša.

Raša po travnikih, strnišči in mladi detelji v jesenskem času je velikega pomena za zdravje in dobro vspevanje živalij, ki jih gonimo na pašo; posebno ugaja to zdravju mlade živine, katero obvaruje omehkuženja. Seveda dosežemo vse te prednosti najbolj gotovo in najpopolnejše tedaj, ako

ostane živina celo poletje na prostem, vendar pa vsled tega, če to ni mogoče, ne smemo reči, da rajše čisto nič ne pasem, kakor samo tako kratek čas jeseni, ko paša odvisi samo od slučaja. Taka slučajna paša, in naj bi trpela tudi le nekaj tednov, oslabi kolikor toliko slabe učinke škodljivega zimskega stanja v hlevu in stori živino trpežnejšo. Celo tedaj, ko bi imeli v jeseni obilo jesenske zelene krme na razpolago, vendar nikari ne zamudimo lepe priložnosti, da izkoristi živina zadnjo jesensko pašo. Saj moramo priložnost, da si za dolgo zimo kaj krme prihranimo, posebno letos z veseljem pozdravljati. Najvažnejša paša v jeseni je ona na pokošenih travnikih, posebno za mlečno in rogato živino; lahko trdimo, da dobro oskrbovan travnik, ki smo ga kosili, ko trave še niso bile čez drugo polovico zrelosti, da mora tak travnik pri ugodnem vremenu dati paše najmanj skozi en mesec; in ta paša je malo ali čisto nič slabejša od pomladanske ali predpoletne paše. Treba je vendar neke gotove previdnosti, ako hočemo, da bo ta paša v resnici koristila, živini prijala, pa tudi senožeti ne škodovala. Tembolj previdni moramo biti pri gonitvi na pašo pri živini, ki je morda celo poletje stala v hlevu. V tem zadnjem slučaju smemo gnati le pri lepem, gorkem vremenu in zjutraj nikoli preje, dokler se ni posušila nočna rosa. Od začetka naj se ne pase nad 4 ure na dan in živini se da pred pašo in po nji nekaj krme še po vrhu. Pasoča se živina ne sme biti žejna; če ni blizu pašnika čiste vode, naj se napoji doma. Ako je mlada živina navajena na močnato pijačo, tedaj ji moramo to nadaljevati tudi prvi čas paše. Na paši nevajeno žival moramo prvi čas skrbno paziti in jo ob deževji in mrzlem vremenu ne goniti ven, ker sta dež in mraz zelo nevarna njenemu zdravju.

Sicer pa sme jesenska paša trajati le toliko časa, da se more trava še pred zmrzlino zarasti. Na travnikih ima namreč novozrasla in odmrta trava tvoriti nekako odejo, ki varuje korenine in mlade kali pred hudimi vremenskimi vplivi, ob enem jih pa krepi v prihodnji spomladi. Ako take travnate odeje vsled predolge jesenske paše ni, potem se ne smemo čuditi, ako zlasti ob dolgih zimah rastlinstvo travnato trpi in zato prihodnje leto manj nakosimo. Dobra travnata odeja jeseni je najboljša poroštvo, da dobimo naslednje leto pošteno košnjo.

Zelo slabo vpliva prepozna košnja na travnike tudi s tem, da živina veliko več pohodi nego popase, posebno ob deževnem času. Vsled tega nastopa vedno več kislih trav, in v malo letih zgine vsa sladka trava., mesto nje pa se šopirijo razni pleveli in se veseli zeleni mah bohotnega življenja. Iz tega zadnjega stališča mi jesenska paša nič kaj ne ugaja, najmanj pa to, da bi se gonile čede tuje živine po domačih travnikih, kar se po mnogih krajih godi. Kdor je s tem zadovoljen, prav, jaz bi ne pustil.

Čezsavec.

Splošno.

Brez računstva slabo gospodarstvo.

Sedanji čas sili kmetovalca, da stopa v kupčijski stik z mnogimi malo ali celo popolnoma neznanimi ljudmi, iz priprostega kmečkega gospodarja starih časov je postal polagoma cel trgovec, ki ima opraviti na vseh straneh. Pogledjmo v hišo na deželi. Kmetovalec Petrač ima tudi gostilno, čez nekaj časa ga izvolijo celo za župana. Kot tak prevzame in oskrbuje občinsko premoženje, prevzema mnoge denarne in druge prispevke itd.

Vzemimo, da bi mu tudi kaka zavarovalnica prepustila zastop-

stvo; tedaj bi prevzemal od posameznih strank premije in izpolnoval dotične predale vtiskovinah. S temi posli bi imel naš Petrač lahko vže popolnoma dovolj nositi, toda ne more več nazaj, postati mora še ud krajnega šolskega sveta in slednjič ga izvolijo še načelnikom požarne brambe. Vse te službice pač niso in ne smejo biti samo prazni častni naslovi; o ne, Petrač si je naložil na glavo veliko odgovornost, ker ima opraviti mnogo s svojim in tujim denarjem. S samim dobrim spominom, in naj bi bil tudi izvrsten, vendar ne bo Petrač vsega zmogel, marsikaj si mora zaznamovati, da podpre svoj spomin in se obvaruje škode.

Recimo, naš prijatelj Petrač bi si bil veliko rečij le površno ali sploh nič zaznamoval, kaj se lahko zgodi? — Mnogo. Le poslušajte!

Dolžniki županovi pomro ali pridejo na boben; on lahko zgubi vse zneske, ker jih ne more dokazati črno na belem.

Če ima Petrač na več krajih upnike, katerim dolguje in je te vže deloma ali popolnoma izplačal, potem bo lahko, ako kak upnik umrje nenadoma in nima Petrač nobenega dokaza v rokah, vse še enkrat plačati moral.

Lahko se pa zgodi tudi narobe; bela žena vzame na pr. našega župana, predno se je mogel zavediti in vrediti svoje časne reči; kakšne sitnostij pač nastanejo sedaj njegovim dedičem! Če je zapustil Petrač premoženje na posojilih, tedaj bodo le bele vrane dolžniki, ki bi se sami oglasili. Čakali bodo in še potem bodo marsikaj utajili. Dočim se pa dolžniki poskrijejo po kotih, se toliko glasneje oglašajo pravi in nepravi upniki. Kaj rada splava v občini na površje, kaka nasprotna stranka, ki si prizadeva dokazati, da Petrač, oziroma njegovi nasledniki dolgujejo občini, šoli itd. znatne zneske. Ravno

tako se bo zgodilo pri zavarovalnici. Ako zahteva dedič zapale premije od zavarovanca, bo marsikateri po krivici trdil, da je plačal premijo vže rajnemu Petraču na tem in tem kraju, v tem in tem času. Velik del premoženja, o katerem je mislil Petrač, da ga zapusti svojim otrokom, roma v tuje, nepoštene roke; dediči morajo ne samo poravnati velike svote, ampak se vseli med nje tudi rado razprtje in sovraštvo, ki gospodarstvo desetkrat preje trešči ob tla, nego vse plačevanje.

Iz tega slučaja, — vsak dan jih imamo sto pred očmi — si bo pameten gospodar zapomnil sledeči nauk.

Premoženje, katero si je nabral gospodar v dolgih letih, prav za prav ni njegova osebna last, ampak je last cele njegove družine. Družinski oče ima samo dolžnost, premoženje upravljati, da je enkrat izroči urejeno svojim otrokom.

Kdor ima kako premoženje upravljati, ta mora biti natančen in se mora na vse strani zavarovati. Natančno knjigovodstvo je pri večjih gospodarstvih (grajščinah) neobhodno potrebno, toda ne zamudi tudi ti, dragi kmetovalec srednjega in malega posestva zapisavati vse potrebno, da ne boš blodil po temi. Kratki čas, ki ga potrebuješ zato, bo z dobičkom stoterno poplačan.

Za navadnega kmetovalca zadostuje ena sama knjižica, v katero si zapisuje vse opravilne dogodke po vrsti. Tam notri naj natanko zaznamuje čas sprejetja ali izdatka (datum), potem predmet in vrednost njegovo. Da lažje razvidi in loči dohodke od izdatkov, se priporoča, da napravi za izdatke posebne oddelke za čas in zneske na isti strani, ali pa naj bo leva stran knjižice za dohodke, desna pa za izdatke.

Za pisanje teh zaznamkov bo pač vsakdo našel potrebnega časa. Ako je z gospodarstvom v zvezi

še kako drugo opravilo, na pr. gostilna, štacuna, zavarovanje, mlin, mlekarstvo, opekarna, kamnolomi, redna vožnja in dr., tedaj bo imel rodoljubni gospodar, zlasti če je poslovanje obširno, poleg glavne knjige, v katero zapisuje vse dogodke po vrsti, še postranske knjige, v katere vsak teden ali koncu meseca prepíše in prenese dotične odstavke iz glavne knjige.

Skoro vsak gospodar prejme čez leto razne račune (pa še koliko!), pobotnice, receptise in druge spise, pa tudi sam izdaja take reči. Važnosti takih spisov ne smemo prezreti, ker veljajo pred sodnijo naravnost kot dokaz. Predno odpošljemo kako zelo važno trgovsko listino, ne zamudimo napraviti preje natančni prepis. Vse spise, ki smo jih čez leto prejeli, koncu leta zberemo in zavijemo v poseben zavoj; na vnanji strani zavoja zaznamujemo letnico in če mogoče tudi vsebino zavoja. Gospodar, kateri na ta način upravlja svoje premoženje prav vestno in točno, ne bo v svojih denarnih zadevah zlepa kaj prezrl ali pozabil, njegovo gospodarstvo je zidano na trdno skalo, in izročil je bo enkrat vrejeno svojim otrokom, ki jim ne bo treba s trudom pridobljenih krajcerjev deliti s tujimi, nepoštenimi ljudmi. Seveda mora imeti za ta slučaj, zlasti da varuje slogo doma, vedno pripravljeno lastno-ročno pisano in podpisano oporoko ali testament. Ne zahteva tedaj zastoj celo sv. Frančišek Ser. od svojih tretjerednikov, da imajo svojo poslednjo voljo vedno pripravljeno, ako pomislimo, koliko zla da provzroča smrt gospodarjeva brez oporoke vže v časnih, gospodarskih zadevah, koliko šele v višjih, večnih!

Praktični kmetovalec.

Razglas.

Z ozirom na razglas k števil. 952, od 1. avgusta 1901., točka 7. se naznanja, da kupi c. in kr. vojaška oskrbovalnica v Ljubljani meseca novembra 1901, od kmetovalcev in njihovih zadrug 150 meterskih stotov rži in 150 meterskih stotov ovsa. Ljubljana, 1. novembra 1901. — C. in kr. vojaška oskrbovalnica v Ljubljani.

Premakljivi štedilni kotli

z lakiranim in nelakiranim vložnim kotlom za kuhanje živinske krme, kakor krompirja, pese ali repe, nadalje perila, potem pri pekih in mesarjih; za kuhanje mesa, sala, klobas, kakor tudi za gretev mleka v malih mlekar nah itd.

Kotli se dobe v različnih velikostih, kakor za 55, 75, 100, 125, 150, 200 litrov itd. Cena se ravna po velikosti kotla od 150 do 200 kron. Lakirani kotli so nekoliko dražji, a se lahko bolj obširno vporablajo. Kotli so jako priporočljivi, ker potrebujejo

malo kuriva in hitro zavro. Naročuje na željo „Gosp. Zveza“. (Glej podobo.)

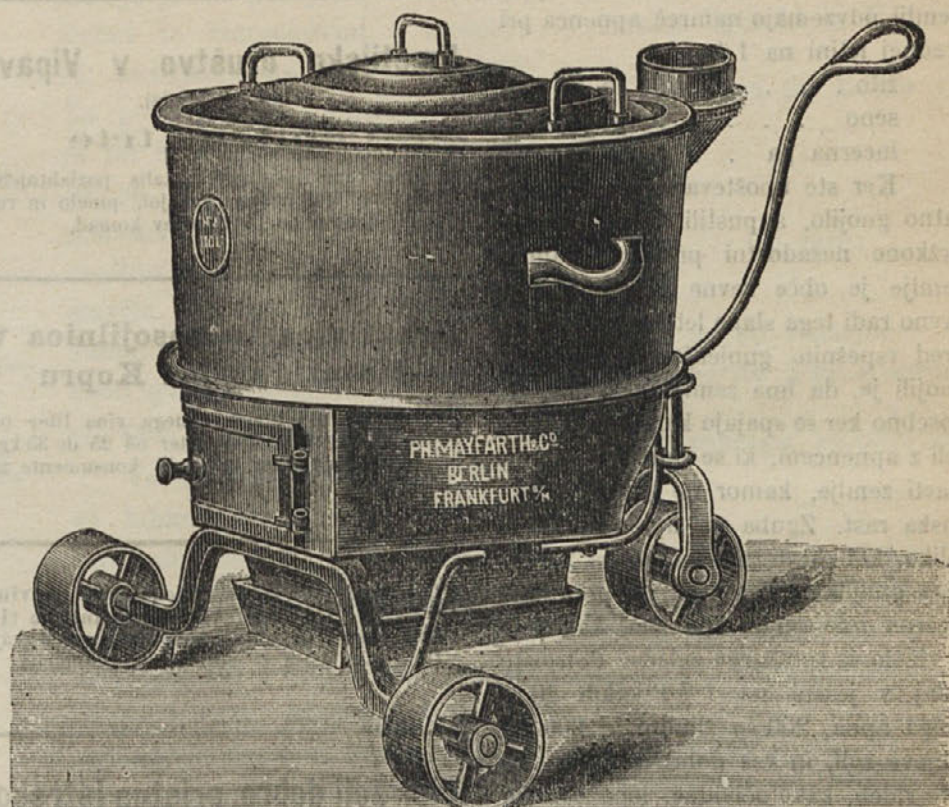
Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 113.: F. G. v P. pri C. Kako bi bilo najbolje izkopati zasipnice, da se ni bati, da bi gnijl krompir?

Odgovor 113.: Ko se pripelje krompir iz polja, se raztrosi na drobno v kakem zračnem skednji, da izhlapi vodo, kar naj trpi vsaj 14 dni. Za zasipnico naj se izkoplje jama 1.5 m širivosti in 0.30 m do 0.40 m globovine in poljubne dolgosti, osušeni krompir naj se nasuje na 0.75 m visokosti. Okrog zasipnice v daljavi 0.60 m naj se izkoplje še 1/2 m globoki jarek. V začetku dokler še voda izhlapije in še ne zmrzuje, naj se pokrije samo s slamo, pozneje ko mraz pritisne, naj se še le nameče prst.

Vprašanje 114.: Ig. K. k. d. k. Koliko in kaka umetna gnojila se potrebujejo za 1 ha travnika na trdej zemlji? Kako dolgo ostane učinek in kolika je cena gnojilom?

Odgovor 114.: Velevažnega pomena za zboljšanje travnikov so umetna, kali-fosfatna gnojila. Kot kalijeva gnojila pridejo v poštev pepel, kajnit in 40% kalijeve soli in kot fosfatni gnojili se rabite žlindra in koščena moka, katera bo morala pri pomajkanji prvo

nadomestiti. Namesto kajnita naj se rajši rabi 40% kalijeva sol, ker se prihrani s tem 3-krat na vožnji. Za 1 ha se priporoča:

400 — 600 kg žlindre,
200 kg kalijeve soli.

Gnojili naj se zmešata neposredno pred trosenjem. Najboljši čas za štipanje je sedaj jesen ali zgodnja zima, ker pride mnogo vlage, kar je važno za razkrojitev gnojil. Radi jednako-mernega potrošenja priporočajo nekateri, da je najboljša po snegu štipati. — Žindra deluje več let, njen učinek se je opazil še celo deveto leto; — da se pridelek vsako leto zagotovi, je treba po preteku par let žindro vsaj v polovičnej množini zopet potrositi, kalijeva sol se mora že drugo ali vsaj tretje leto obnoviti. Dobro je spomladi slabo zarastle travnike z dobrimi travniškimi semeni posejati, kar bi stalo za 1 ha okoli 20 kron. Na trdeji zemlji je priporočljivo spomladi travnike z brano prevlačiti, da se bolje raztope razkrojene redilne snovi in se s tem tudi vlažnost pomnoži. V zalogi „Gospodarske Zveze“ stane:

100 kg 18% žlindre K 6:50,
100 kg 40% kalijeve soli K 12:60.

Vprašanje 115: F. D. p. Č. Gnojim že več let z umetnimi gnojili na travnikih kakor tudi na polju z zelo dobrimi vspehi, a to leto nisem imel zaželenih vspehov na lucerni z žindro in kalijevo soljo. Zakaj ne?

Odgovor: Lucerna je ena tistih rastlin, ki potrebujejo zelo veliko apna. Zemlji odvzemajo namreč apnenca pri srednji letini na 1 ha:

žito . . . . . 15 kg
seno . . . . . 50 „
lucerna pa . . . . 250 „

Ker ste upoštevali samo kalifosfatno gnojilo, a pustili apno, zato — bržkone nezadostni pridelki. Mnogo zemlje je obče revne na apnencu in ravno radi tega slabe letine. Prvi pogoj pred uspešnim gnojenjem z umetnimi gnojili je, da ima zemlja dovolj apna, posebno ker se spajajo klornate kalijeve soli z apnencem, ki se zgube v spodnje plasti zemlje, kamor ne prihaja rastlinska rast. Zguba na apnencu znaša toliko, kolikor teža potrošenega kalijevega gnojila, poleg tega pa potrebuje lucerna zelo veliko apnenca, kakor se je videlo iz zgornjega zgleda. Potrosite sedaj v jeseni na 1 ha kakih 20 q živega apna, 200 kg žlindre in 200 kg kalijeve soli, in vse dobro zavlačite in bote videli, kake očitne, lepe vspehe bote dosegli s tem ravnanjem. Znana so nam posestva, ki gnoje z navede-

nimi gnojili lucerni in jo kose celo šestkrat.

Vprašanje 116: F. D. v C. Zakaj na enkrat naše surovo maslo ne odgovarja trgu, ko je bilo celo leto dobro in se vrši delo vedno jednako?

Odgovor 116: Največ napak pri sur. maslu se ravno sedaj v jeseni pokaže, ko prehajamo pri živini od sveže krme k suhi. Posebno repa podeli sur. maslu slab okus, zato je važno, da se mleko pred posnemanjem vsaj na 30—40° C segreje, ali še bolje pasterizira na 70° C in potem pa s hladilnikom pod 15° C ohladi, ker se izgubi s hlajenjem slabi okus. Pasteriziranje, hlajenje in cepljenje z mlečnimi kislimi glivicami nam omogočuje, da izdelujemo fino sur. maslo, ki lahko ostane sveže več mesecev.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) Pridelke t. j. vino kolikor možno razprodaja ter vabi p. n. kupce v nakup vina, ter opozarja na izpremenjeni razglas med inserati.

Priporoča se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Kmetijsko društvo v Vipavi

ima na prodaj

cepljene trte

na ameriški podlagi Portalis požlahtnjene kraljevine, ital. rizling, španjol, pinelo in ru-landec po 14 vinarjev komad,

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 25 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisano: Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Kdor želi dobro, pristno istrsko

vino kupiti, obrne naj se na preč gosp. Josip Gojtan-a, župnik, Kašćerga, pošta Trviž — Istra.

Pri posestnikih v Batujah in Selu

sredi Vipavske doline dobi se izvrstno novo belo vino. Cene zmerne. Obrne naj na župnika v Batujah, pošta Črniče. Goriško.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce prav lične in dr.

Domačega tropinovca, črnega vina in muškala ima Jakob Kirac, Medulin pri Pulju.

Oglas iz Istre! „Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorjuje se na te trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kureliča.

Tko želi nabaviti dobrega Istrskega vina črnega i beloga sa povoljnima cenama neka se brati na mene podpisano: koji imam svoje vlastito vino, naravno, na mojem posestvu pridelno, jamčeno i za sv. maše porabljivo. Se priporuča Venceslav Krizmanić, pošta. Tinjan-Antignana (Istra) Najbližji Stacion za posodu: Sv. Petar v Šumi. (132) 10—1

S e j m i.

Na Kranjskem:

11. nov. v Dobrničah, Št. Gothardu, Bučki, pri Fari, na Igu, Lašičah, Srednji vasi (Boh), Razdrtem in Kranji (konjski).
12. „ v Bušči vasi.
18. „ v Bistrici na Notranjskem, Št. Martinu pri Litiji in in Radečah.
18. „ v Ljubljani (8 dnij).
19. „ v Metliki.
19. „ na Raki.
20. „ v gorenji Planini in Št. Vidu pri Vipavi.
21. „ v Hotedersici (za živino in blago).
22. „ na Slapu pri Vipavi.
23. „ v Mojstrani, pri sv. Lovrencu na Temenici.
25. „ v Loki, Domžalah, Zatičini in na Krškem, Št. Rupertu.
30. „ na Gočah, Kočevji, Železnikih, Planini, Kalu (Postonj), Trziču, Turjaku in na Vačah.
2. decem. v Matinji vasi (Treb. kant.), v Novem mestu.
3. „ v Postojni, Jesenicah.
4. „ v Kamni gorici, Kamniku.
5. „ v Idriji.
6. „ na Brezovici, Bistrici (v Bohinj.), Bistrici, Žužemberku, Borovnici.
9. „ v Litiji, Mokronogu,
10. „ Metliki.

Na Štajerskem:

11. novem. v Slov. Gradcu.
12. " na Laškem, Marenbergu pri sv. Mohorji (Podčet. kom.), v Ormožu in v Lipnici.
14. " v Gomilici.
15. " v Poličanah, Vranskem in Radgoni.
19. " v Podsredi (Hörberg).
21. " Podčeterkom, sv. Barbari, Haložah, Št. Jurji ob Taboru (za živino in blago).
18. " v Šoštanju (za živino).
23. " v Slov. Bistrici (za živino).
25. " v Kanižu, Ptuj, Dobji in in Vildonu.
30. " pri sv. Andraži (pri Ptuj), Celji, Rogatecu in Svečini.
3. decem. na Planini in Konjicah (z blagom).
4. " Gomilski, Polji, Šmarji (blizu Celja).
6. " v Sevnici (na Savi), Dobrni, Ločah (Leutschach), Mureki.
9. " pri sv. Lovrencu v Prežin, Buče, Vrenska gora in Dobovi.

Na Koroškem:

11. novem. v Zgornji Beli in Šmartnu pri Beljaku, Pliberku.
18. " v star. Dvoru.
24. " Oberdravbergi.
25. " Grajfenbergi.
28. " Oberdravbergi.
1. decem. pri St. Andreji.
2. " v Cobercah.

Na Primorskem:

11. novem. v Čubedu in Dolini.
16. " v Jelšanah.
17. " v Kuvedi.
22. " v Šmarji.
- od 24. nov. do 3. dec. v Vidmu (v Furlaniji).
27. novem. v Kastelnovi, Vencu (Vencoune) v Videm del.
2. decem. v Gorici (15 dni).
6. " Monfalkonu (2 dni).
8. " v Turjaku. (2 dni).

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Poštne pristojbine in nekoliko črtic o pošti.

(Zapisal Abc.)

(Nadaljevanje.)

V onih krajih, kjer se pošiljatve samo do 1½ kg dostavljajo,

plačati je za vsako pošiljatev 5 v. Ako se pošiljatev samo avisira, 3 v. Ekspresne pošiljatve se takoj dostavijo, oziroma avizirajo. Ako se kaka pošiljatev iz kateregakoli vzroka ne more dostaviti, se to oddajalcu javi, da potrebno vkrene. Ako se pri kaki pošiljati naslovnik in oddajalec ne more dobiti, tedaj ostane pošiljatev pri poštnem uradu, kjer je bila oddana, en mesec. Za take pošiljatve (lastnega urada) ima vsak poštni urad poseben seznam, katerega vsakdo lahko pregleda. Če se v teku enega meseca oddajalec ali naslovnik ne oglasi, pošlje se pošiljatev na c. kr. poštno direkcijo. Direkcija vse nedostavne pošiljatve objavi, in naslovnik ali oddajalec ima zopet eno leto časa pošiljatev sprejeti. Po preteku enega leta zapade poštnemu erarju.

Pošta garantira pri pošiljatvah z deklarirano vrednostjo za cel znesek, ako se pošiljatev zgubi ali poškoduje.

Garancija preneha, ko naslovnik pošiljatev sprejme, ali če se termin, v katerem jo treba reklamirati, zamudi. Termin za reklamacije je za pošiljatve v Avstriji, Bosni in Hercegovini 6 mesecev za pošiljatve na Ogersko 1 leto. Za pošiljatve z denarjem, kateri ni bil naveden, za pošiljatve, ki so se radi slabega paketiranja pokvarile, ali radi pomanjkljivega naslova nepravemu naslovniku dostavile se ne dobi nikake odškodnine. Za pošiljatve brez vrednosti garantira pošta s 4 kronami od kile.

Vsaka vožna pošiljatev pošlje se lahko tudi s povzetjem t. j. pošiljatev se le tedaj naslovniku izroči, ako plača od oddajalca zahtevano svoto. Največji znesek je dovoljen do 1000 kron. Za povzetje imamo posebne spremnice spojene z denarno nakaznico. Na spremnico mora oddajalec napisati natančen naslov, komu je pošiljatev

namenjena, na nakaznico svoj lasten naslov in znesek se številkami in besedami. Tudi na spremnici in pošiljati sami mora se napisati, koliko je povzetja. Pristojbine so tiste kakor pri navadnih voznih pošiljatvah, vrh tega treba še plačati od vsakih 4 kron povzetja 2 vinar. najmanj pa 12 vinarjev provizije. Pošiljatve s povzetjem se tudi lahko odda brez vrednosti. Ako se povzetje in v slučaju, da je pošiljatev nefrankirana, poštne pristojbine v teku 7 dni ne poravnajo, se pošiljatev vrne. To velja tudi pri pošiljatvah s povzetjem, ako se glase „poste restante“. Ako bi kdo rad povzetje kake pošiljatve znižal ali odpravil ker mogoče naslovnik drugače ne sprejme, naj se obrne do poštne urada, kjer je pošiljatev oddal.

Pri pošiljatvah v Bosno in Hercegovino veljajo v obče isti predpisi, kakor v Avstro-Ogerski. Radi daljave treba pač, da se dobro paketirajo. Pri nefrankiranih pošiljatvah do 5 kg se onih 12 vin. več ne doplača, kakor v Avstro-Ogerski. Tudi pri pošiljatvah „Sperrgut“ do 5 kg se nič ne doplača, pač pa pri težjih polovico pristojbine od teže, kakor v Avstro-Ogerski in Nemčiji.

Pristojbine za Bosno in Hercegovino:

Od teže:

do 500 gr 60 vinarjev
od 500 gr do 5 kg 1 krona.

Od vsacega nadaljnega kilograma:

1. Pristojbina za Avstro-Ogersko po tabeli A (in sicer se vzame za daljavo ono pošto, kjer pošiljatelj mejo prekorači.)

2. Pristojbino za Bosno in Hercegovino od vsacega kilograma do 16 vin. neglede na daljavo.

Od vrednosti:

do 100 kron 12 vinarjev od 100
do 300 kron 18 vinarjev, od 300
do 600 kron 24 vinarjev, od 600
do 900 kron 36 vinarjev i. t. d.
od vsacih nadaljnih 300 kron 12
vin. več.

Obrt.

Obrtne novice.

(Pomnožitev obrtno - za-
družnih inštruktorjev.) Iz
državnega proračuna za prihodnje
leto je razvidno, da namerava
vlada pomnožiti mesta združnih
inštruktorjev, ker se je pokazalo,
da deluje ta ustanova dobrodelno
na razvoj obrti. Mesto dosedanjih

petih nadzornih okrajev bode jih
osem in sicer bodejo obsegali:
1. Dunaj, 2. ostalo Niževavstrijsko,
3. Gornjevavstrijsko in Solnograško,
4. Štajersko, Koroško, Kranjsko,
Tirolsko in Predarlško, 5. Češko
(nemške zadruge), 6. Češko (češke
zadruge), 7. Moravsko in Šlezijo,
8. Galicijo.

(Načelnik obrtnega od-
seka) državnega zbora postal je
namesto poslanca Rotter-ja, ki je
odstopil, posl. vitez Chamiec. Oba
pripadata poljskemu klubu, prvi
naprednim členom omenjenega
kluba, zadnji pa konservativnim.

(O nameravani preosnovi
obrnega reda) posvetujejo se
obrniki povsod pridno. Na Dunaju
vršil se je v preteklem mesecu,
kakor smo že poročali, shod na-
čelnikov obrtnih zadrug, na ka-
terem je bilo zastopanih 51 zadrug
z 48.000 členi, 11. novembra vrši
se tam shod črevljarjev, ki se ho-
čejo posvetovati o tem vprašanju,
tekem meseca decembra pa se bo
vršil v Ljubljani shod obrtnikov
o tej zadevi. Naš list priobčil bo
v prihodnji številki oceno name-
ravane preosnove obrtnega reda,
v tej številki nismo mogli priobčiti
te ocene radi pomanjkanja prostora.

ZADRUGA

Direktni eksport posameznih zadrug v prekomorje.

Piše dr. K. Pečnik, Aleksandrija (Egipet).

Na razna vprašanja, ki so
došla na spis „Krompir“ v „Slov.
Listu“ v prvi vrsti to-le, kar je
treba znati. Zemeljski pridelki
Slovenskega, ki dohajajo v velikej
meri v Egipet so ti-le: 1. les (ža-
ganice) vseh vrst, 2. krompir,
3. fižol, 4. leča, 5. grah, 6. ko-
stanj, 7. jabolka, 8. hruške, 9.
črešplje, 10. orehi, 11. lešniki,
12. kislo zelje, 13. suhe gobe,
14. sir (v večjej meri), 15. puter
in maslo le neredno (kondensirano
mleko, angleški konserviran puter
gresta izvrstno), 16. prešičje meso
in slanina, 17. klobase itd. Priha-
jajo še nekoje druge stvari pa le
bolj neredno.

Dr. Karol Pečnik, ki že več
let piše o tej eksportnej trgovini,
je dalje časa nagovarjal razne
Slovence, naj se posvetijo tej tr-
govini. Žalibog manjka našim
ljudem višje izobrazbe, bistrouma
in gibčnosti, brez kojih ne gre.
Lanskega leta zvezal se je z

aleksandrijskim veletrgovcem S.
Bensilum, Francozom, v to svrhu.
Vse zadeve vodi in rešuje on
sam, S. Bensilum mu je piazzist,
zastopavši ga na aleksandrijskem
trgu. Na drugo stran je zvezan
še z dvema premožnima ale-
ksandrijskima Slovencema. Vsaka
ponudba se najtočneje reši, ako je
izvedljiva.

Kar se tiče naših pridelkov
to-le: Les, ki je neprimeroma naj-
imenitnejši vseh, ne gre za posa-
mezne zadruge. V to se snuje
lesna izvozna zadruga. Zadnja
glavna skupščina „Gospodarske
Zveze“ je izvolila pripravljalni
odbor. Les da od vseh naših pri-
delkov najlepši zaslužek. Priprav-
ljalni odbor nema družega posla,
kot dobiti potrebno svoto, okoli
50.000 do 73.000 gld., kakor jo
je dobila „Mizarska zadruga“ v
Solkanu ter nemudoma odpreti
veliko zalogo v Aleksandriji v
prodajo na debelo in drobno. Za
začetek naj kupuje les njen upra-
vitelj na Slovenskem v konku-
renci z Lahij, kjerkoli ga le dobi.
S čistim zaslužkom, se bojo potem

polagoma snovale krajevne lesne
zadruge po Gorenjskem, kakor
bo baš najboljše kazalo. Snovati
lesne zadruge, dokler ni od-
toka, je nevarno.

S strogo trgovskega in eks-
portnega stališča je prej označena
pot najsolidnejša. Tu je tedaj
polje združenim zadrugam, „Go-
spodarske Zveze“.

Vsi drugi pridelki dajo pri-
meroma veliko manjše zaslužke.
Mi se pečamo za zdaj le s krom-
pirjem, kostanjem, fižolom, lečo,
grahom, jedilnimi gobami, orehi
in lešniki. Kdor preveč objame,
slabo stisne; vse drugo smo za
zdaj pustili. S temi pridelki se
zamore vsaka zadruga za-se, po-
samezna, najboljše pečati, da
ima 4 do 5000 gld. kapitala. Raz-
like v pridelkih ter v drugih ma-
lenkostih so med posameznimi za-
drugami prevelike. Vpenjati vse
na tisto kopito je vsaj z eksportno-
trgovskega stališča nepraktično
ter na vsak način zamuda časa.

Kar se tiče prej omenjenih
pridelkov, imajo zadruge, kakor

sploh slovenski trgovci nekoliko črnih grehov, ki dostikrat onemogočijo pričetni eksport.

Prvič vreče! Železnica, ladja, ukrcanje in izkrcanje veliko zahteva od vreč. Stare, ali le enkrat že porabljene vreče se strgajo, blago se posuje, goljufiji so s tem vrata odprta, zguba itd. V eksportnej trgovini so te-le konvencijonelne postave: Vse vreče morajo biti nove, močne, dobro zašite. Naročevalec ima postavno pravico blago odkloniti, dokler oddajalec ne kupi novih vreč. Vreče morajo imeti postavno konvencijonelno mero (v „Slov. Listu“ je več tiskovnih pomot) to je ali po 50 kil ali pa po 100 kil. Nekoji naročevalci hočejo vreče po 50, drugi po 100 kil. Zadruga, ki hoče eksportirati, mora imeti oboje. Ako je n. pr. blago naročeno v vrečah po 50 kil, ima naročevalec pravico blago odkloniti, ako pride v vrečah po 100 kil, dokler se mu ne kupijo vreče po 50 kil in plača delo presuvanja in nasprotno. Pri blagu, ki se potoma malce posuši, n. pr. krompir, pride v prve 50¹/₈ kil in v druge 100¹/₄ kil, da je v Aleksandriji 50 ali 100 kil čistih. Kar na meri manjka, se odtegne. Kar je čez 50 ali pa 100 kil se ne plača. Pripetil se je slučaj, da se je poslalo 54 kil v vreči, tu je pošiljalec tedaj 4 kile pogubil. To so stare, stoletne eksportne navade, kdor se jih noče strogo držati, tistemu najodločneje svetujemo, da ne eksportira. Sitnostij nočemo. Stoletnih eksportnih navad pa nikdo nema moči spreminiti.

Še nekaj o vrečah. Vreče so iz jute, kojij je poseben trg. Juta, ki gre najbolj v obročju sredozemskega morja je takozvana indijska (Calcutta) vrsta ali pa takozvana angleška vrsta. Cene se spreminjajo. Za krompir so boljši kup bolj priproste, za kostanj, fižol itd. malce boljše, nekoliko dražje vreče. Vreče treba

nakupovati na debelo, kar bo zopet delo „Gospodarske Zveze“. Tu ima vsaka dežela svoje običaje. V Egiptu se pravi na debelo, kar je čez 3500 vreč, kar je manj, na drobno, z dražjo ceno. Nova, močna vreča, n. pr. za krompir, stane tu 9 kr. za 50 in 19 kr. za 100 kil. Treba bo še-le vsako leto pregledati, kaže-li v Trstu ali v Aleksandriji na debelo kupovati.

S praktičnega trgovskega eksportnega stališča še to-le: Vzemimo samo en pridelek: krompir. Pri drugih se dogajajo slične stvari. Po pobiratvi vsake vrste se držijo za malo časa cene visoko napete. Kupca seveda ni, izvzemši kaki norec, ki hoče zgubiti. Kupca ni, in da je dobra letina, začnejo cene padati. Počasi, potem pa kar neverjetno, to se dostikrat zgodi, kajti ubogi potrebuje denar in se hoče blaga na vsak način odkrižati najprej ko mogoče. Tržaški eksporterji direktno ali pa po inozemskih trgovcih čakajo ta čas. Ko je cena najnižja, ga vzamejo stršansko. To leto se nam je zgodilo to-le: Beli krompir na Goriškem je zgodaj zrel. Začetkoma se je malce držal, potem je pa padal in padal, kmetje so v nekaj krajih kar prodajali po 2 K ali 1 K 80 h 100 kil. V tem času so si ga tržaški trgovci pridno napolnili. Goriški slovenski trgovec se obrne na nas. Mi dobimo eksportno kombinacijo na 200 vagonov po 4 krone za 100 kil franko bordo Trst. Po nesreči nam ni poslal vzorca, zgubil se je čas čez 6 tednov. Ko so bili Tržičani za ničeve cene polni ter je postajal redkeji, so cene šle na 2¹/₂ kroni in 3 krone po 100 kil. Naš trgovec, ki ga ni imel ter je šele kupoval po naši naročbi, je moral plačati že po 3 krone 100 kil. Že pri prvi naročbi po 4 K franko bordo Trst, mu je tenka predla. Kombinacija po 4 krone je padla, on ga ni zmogel več za

to ceno. Pošljemo mu še drugo naročbo po 5 kron franko bordo Trst. Kupi ga zopet od kmetov po dobljeni naročbi, cena mu je pa že 4 krone. Uvede se zopet le par vagonov. Piše zopet, da po 5.40 bi bil v stanu za franko bordo Trst. Ni šlo več, kajti nastopili so laški Judi v Trstu, ponudili so isti goriški slovenski (vipavski) krompir po 4.75 kron za 100 kil franko bordo Trst. Seveda, kupili so 100 kil pred 2¹/₂ mesci po 1.80 kron, železnica v Trst za 100 kil pride 40 h, špedicija 20 h. 100 kil jih stane franko bordo Trst tedaj: 1.80 + —.40 + —.20 = 2.40 kron. Prodajajo ga po kron 4.75. Imajo tedaj pri vsakej vreči po 100 kil 2.35 kron čistega dobička. Cena istemu krompirju je zdaj 4 krone do 4 krone 20 h na Goriškem. Celo, ako bi mi ponudili 5 kron 40 franko bordo Trst, bi zadruga ne imele več dosti dobička. Naše trgovine je konec. Judi v Trstu so šele začeli; videvši da ni konkurence, prodajali bodo jutri po 5 kron 50 h ali 6 kron isti krompir ter bodo imeli tedaj 3 krone 60 h pri vsakej vreči po 100 kil čistega dobička.

Evo, kaj je v praksi trgovina z zemeljskimi pridelki Slovenskega. Za nas stojijo večinoma stvari tako, da, ako hočemo trgovati s slovenskimi zemeljskimi pridelki, moramo jih dobiti pri Judih in Lahih v Trstu, kajti isti jih imajo po navadi boljši kup nego naše zadruga. Kako to pride, navedel sem baš en slučaj, slučaj, ki se je dogodil to leto 1901 od meseca julija do oktobra. Z zadrugo v Št. Petru pri Gorici, na kojoj smo se šele pozneje obrnili, se sploh ni dalo tržiti pri navedenem stanju. Slične stvari se dogajajo povsod na Slovenskem, vsaj pogostoma.

Recimo, da zdaj pride kaka goriška zadruga, rekši, cena našemu belemu krompirju je zdaj 100 kil 4 krone 50 h, postavimo Vam ga po 5 kron 50 h, torej

skoro brez dobička na ladjo. Človek se jezi in smeje, ako ima vsa Aleksandrija ponudbe po 4 75 h. Lepe hiše se zidajo v zraku, hiše iz kart neredkokrat.

Navedel sem, kaj se v resnici, reelno po navadi dogaja s krompirjem, podlaga, na której sloni po navadi ves eksport. Pri drugih pridelkih je drugače, v bistvu pa isto, kajti vsak pridelek ima svoje trgovske posebnosti.

Vsak Slovenec, ki misli, mi bo tedaj pritrdil, ako izrazim te-le pomisleke:

Da je jedna zadruga i oborožena z vsemi tehničnimi pripomočki, da je ista i pravcati vzor kmetovanja, kaj jej pomaga vse to, ako je trgovsko na slabem, ako ni v stanu si pomagati, da se dogajajo stvari, ki sem jih prej navedel. S tega sledi, da ni toliko kmetovanje, pač pa trgovska stran istega glavno vprašanje naših zadrug. Na to se žalibog ni povsod pazilo. Zadruga, ki ni v stanu vsakokrat kot trgovec nastopiti, ne bo dosti koristila. Z drugimi besedami: zadruga, ki nima lastnega kapitala, da trguje, je nestvor, abotnost. Kaže na vsak način domače posojilnice z zadrugami ožje združiti, vsaj 5000 gld. kapitala bi morala vsaka imeti v lastno trgovanje. Samo en slučaj: Če bi zadruga imela vsaj 5000 gld. tekočega kapitala, mogla bi isto storiti kar so naredili Lahi. Ko je bil krompir najnižje cene, hvalo bi jej vedel vsakdo, da reče: Ne dajajte Lahom, plačamo vsako vrečo 20 h dražji kot vam ponujajo. In recimo celo, da plača 2 kroni 50 h, ko so Lahi kupovali po 1 krona 80 h, imela bi še vedno dobiček v velikanskej meri. Goriški beli krompir je v Egiptu znan. Začetkoma gre po 4 krone, potem pridele vsako leto v mesecih: december, januar, februar do 5 kron 50 h ali pa 6 kron 100 kil franko bordo Trst. Egiptet potrebuje vsako leto skoro 4000 vagonov krompirja, tu gre

vse. Vsak krompir nižje cene je vedno tržljiv.

Tako nakupljen krompir gre po tednih. Denar vložen v vsako pošiljatev je 2—4 tednih nazaj, ker se tu sproti plačuje. Z istim denarjem se napravi lahko v 4 mesecih 6—7 kupčij. Zadruga, ki ima kapitala, da se zamore pri najnižjih cenah z blagom založiti, sme vsakokrat računati na dobiček od 80%, 100% in še več, ako hoče krompir do zime in čez zimo držati. Pa bodi karkoli, kaka zguba je absolutno nemogoča.

V mnogih krajih še ni zadrug, vsaj v takih krajih se bodo vedno dogajale stvari, kakor sem prej omenil. Zadruga tedaj nimajo moči določati cene, ako hočejo prodati, morajo slediti „mednarodnemu“ trgu. Nastane tedaj vprašanje: Ali naj kupujejo po „akademičnih“ višjih cenah ali pa naj nastopajo kot rešiteljice pri abnormalnem padanju cen in posebno tedaj. Zadrugam, ki hočejo dobro in z lepimi dobički trgovati, svetujem nujno drugo točko. Najimnitnejše gospodarsko delo obstoji pač v tem, da se kmetom pomaga, ko jih vse zapušča. Če ne moremo več, pomagajmo jim vsaj v takih slučajih, pa da bodo zadružne cene i samo za $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ krone višje, hvalo vam bodo peli. Zadruga pa, ki hočejo eksportirati v večje meri, morajo dati temu ves pozor. Ako tedaj kje pade beli krompir izpod kron 2.50 do 2.80 in naš mali rumeni izpod kron 3 do 3.30, nakupiti ga, kar le mogoče, ves pojde v Egipt z lepimi dobički! Reelna vrednost belemu je vedno 4, 5, po zimi do 6 kron franko bordo Trst, rumenemu pa 5—6, pozimi 6 $\frac{1}{2}$ do 7 kron.

Najhujša ovira izvozu avstrijskih zemeljskih pridelkov je „Lloyd“. Francoske ladje vzamejo za daljšo pot iz Marseilla v Aleksandrijo za 100 kil krompirja le 1 krona 45 h, med tem ko vzame Lloyd iz Trsta 2 kroni

6 h, in zraven zahteva še „l'aquit-à-caution“. Za Kranjsko je franko bordo Trst prilično 1 krono dražji (železnica, spediter naš) kot domača postaja za 100 kil.

Eksportne navade s slovenskimi zemeljskimi pridelkiso te-le: Lahi in Judi v Trstu imajo v Aleksandriji svoje agente ali pa zaupnike — zastopnike. Agent seveda nikdar ne kapitalizira eksport, isti gre na trgovca Tržacana. Druzega eksporta zemeljski pridelki ne poznajo. S tem je pa tudi povedano, da zamorejo le zadruga, ki imajo najmanj 5000 gld. kapitala direktno eksportirati, to se pravi nastopati kot Tržacani. Zadruga na sigurno, mi na nesigurno, to se pravi, če zadruga kapitalizirajo kakor tržaški eksporterji izvoz, prevzamemo mi absolutno odgovornost za zgube po naši krivdi ali pa onej odjemalcev ter plačamo vsako zgubo brez tožbe. Tako velikansko odgovornost moremo sprejeti, ker v istini trgujemo le z najmanjšim številom najsolidnejših firm z odprtimi cenami. Mi delamo, kakor agenti Tržacanov, zadruga dobijo čisto aleksandrijsko tržno ceno manj 6% na drobno in 4% na debelo našega zaslužka. Tržacani, ki eksportirajo, nalagajo prilično svoto (100 kil po ladji do Aleksandrije stane 2.06 kron) pri „Lloydu“ kot „aquit-à-caution“. To se pravi eksporter plača formelno še prevoznino za ladjo izrecno: „Gegen Nachnahme, vom Besteller in Alexandrien einzuheben“. Čez 14 dnij je tedaj ta denar v Trstu pri „Lloydu“ nazaj in se zopet porabi za drugo pošiljatev, dokler se po končanem eksportu ne vzdigne. S to za pošiljatelja neljubo formelnostjo, ker požre precej mrtvega kapitala, si „Lloyd“ osigura plačo ladje na vsak način.

Kar se tiče spediterja v Trstu, dobili smo izvanredno nizko ponudbo od veletvrdke: Francesco Parisi, ki vzame le 19 h

iz vagona na ladjo (franko bordo Trst) za vrečo 100 kil krompirja, tedaj 19 kron za 100 vreč po 100 kil = 1 vagon.

Zadruga, ki nam pošlje ponudbe z vzorci, mora biti vedno pripravljena na eksport. V sredo pride ladja v Trst, v četrtek se dobi pismo z naročbo, vsaj do sobote zvečer mora biti blago na železnici. Železnica se vsakokrat plača izrecno z: „Freihafen gestellt, zum Schiff nach Alexandrien“. Da se to opusti, ostane blago na kolodvoru v Trstu in prevoz stane 5krat toliko. Ob enem pošlje listine našemu spediterju Francesco Parisi ter mu nakaže svoto za spedicijo po 19 h vsaka vreča po 100 kil ali pa 2 vreči po 50 kil in po 2 kroni 6 h kot „aquit-à-caution“ za Lloyd za 100 kil.

Spediter naloži blago ter nam pošlje „polizze di carico“. Proti oddatvi „polic“ sprejememo od naročevalcev menjice, koje proti 1½ % ali 2 % takoj eskomtiramo. Za reekspedicijo denarja zadruzi, skoro vselej s prvo povratno pošto, se kupujejo tu čeki na Avstrijo po ¼ %, ½ %, včasih tudi „au pair“. Pošta stane 1 %. Zadruga ima tedaj v blago vložen denar v 14 dnevih do 3 tednih nazaj. Ker traja eksport krompirja za Primorje od junija do aprila in za druge pokrajine od septembra do aprila, se zamore napraviti z istim denarjem 10 do 15 pošiljatev v sezoni. In baš zaradi tega ni dosti kapitala potreba. Ume se, da zvišamo za 2 % do 3 % eskompta in reekspedicije ali ceno franko bordo Trst ali pa odbijemo od tržne cene aleksandrijske. Zadruga, ki eksportirajo na debelo, dobijo tedaj vedno vsakokratno čisto ceno aleksandrijsko manj 4 % in 2 ali 3 % eks. in reeksp., tedaj le 6 do 7 % manj, prav tako kakor eksporterji v Trstu.

To je tedaj vsa „kunšt“ direktnega eksporta v prekomorje glede krompirja, kostanja, fižola, leče, graha, suhih gob (te se ponujajo večkrat po 10 kil) orehov, lešnikov. Razven krompirja, ki gre tudi po 100 kil, gre vse drugo navadno v vrečah po 50 kil.

Od vsakega predmeta vzorec, ako je več vrst od vsake vrste vzorec. Na ponudbe ne odgovarjamo, če ne dobimo istočasno vzorcev. Vsaki vzorec imej ponudno ceno franko bordo Trst po 100 kil. Ogersko, Češko in Moravsko dostikrat obsuje Trst in Reko s krompirjem, dokler ta ne poteče, po navadi decembra mesca, so cene bolj nizke. Naslov za pisma in vzorce: Charles Pečnik, Alexandrie (Egypte), to je moje trgovske ime brez titlja v francoščini po francoskej navadi, ki jo je uvedel tukajšnji francoski zdravnik, zaupnik-upravitelj raznih francoskih zadrug v direktni eksport.

Še neko misel bi rad dal „Gospodarskej Zvezi“, to je ono enovrstnih zadrug. Kakor delajo Francozi, treba kapitaliziranih zadrug, da niso, ne morejo direktno eksportirati. A to ne zadostuje. Veliko naših zadrug se peča z raznimi pridelki, a vsi skupaj ne donajajo toliko dohodkov, kakor bi jih dajal en sam pridelek intenzivno in jedino za trgovino producirano. Treba se zahtevam konsumentov akomodirati. Proč s starimi šablonami! Za Kranjsko ne vem, pač pa sem za Vipavsko gotov, da bi tam vspela izvrstno rumena eksportna vrsta krompirja Marseille. Zasnujete naj se tam kaki 2 vzorni eksportni zadrugi, ki bi se pečali izključivo le s pridelovanjem krompirja Marseille, koji je ves namenjen v eksport v Egipet. Vsaka zadruga bi potrebovala le 6000 gld., od kojih se porabi 1500 gld. v naročitev te vrste v nasad, drugo ostane v trgovini.

Seveda bi te zadrugi, kakor Francozi, morali uporabiti i dosledno umetna gnojila, ki dajo 2krat večji dobiček: 1. prvič je pobiritev več kot za 50 % obilnejša in 2. je pobiritev velikosadna. Velikosaden (velik) krompir je vedno dosti dražji kot mali. Pri-dobi se tedaj dvakrat. 100 kil vrste Marseille bi šlo vedno za 3 do 4 krone dražji franko bordo Trst nego vsaka naša dosedanja rumena vrsta. Recimo, da dá hektar z umetnim gnojilom 2½ vagona le po 7 kron 100 kil, že je 1750 kron, krasen zaslužek kmetu take enovrstne zadruga à la française.

Zvezina naznanila.

Vsled sklepa zvezine skupščine z dne 28. maja t. l. se vrši drugi praktični kurz o knjigovodstvu kmetijskih zadrug in ponavljalni kurz hranilnic in posojilnic začeni z dnem 25. do vštetega 30. t. m. v dvorani katoliškega doma v Ljubljani.

Ker je število udeležencev omejeno, prosimo, da bi se blagovolili gospodje, koji se jih želijo udeležiti, najkasneje 20. t. m. pri „Gospodarski Zvezi“ pismeno ali ustmeno zglasiti, da se zamore potem pripraviti vse potrebno.

Za stanovanje udeležencev, koji bodo na to reflektirali, bode skrbela „Gospod. Zveza“, druge stroške pa bi moral nositi vsak sam.

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

Hranilnica in posojilnica v Skriljah za čas od 1. julija do 31. oktobra 1901, Prejemki 2910 K 98 h, izdatki 2640 K 46 h denarni promet 5551 K 44 h, prejete hranilne vloge 1276 K, izplačane hranilne vloge 390 K 67 h, dana posojila 1950 K — h, vrnena posojila 530 K.

V mesecu juniju 1901:

Hranilnica in posojilnica v Laškem: Prejemki 13869 K 38 h, izdatki 10604 K 29 h

denarni promet 24.473 K 67 h, prejete hranilne vloge 7423 K — h, izplačane hranilne vloge 3493 K 50 h, dana posojila 1770 K, vrnena posojila 1103 K 87 h.

V mesecu juliju:

Hranilnica in posojilnica v Laškem: Prejemki 7788 K 18 h, izdatki 5574 K 49 h, denarni promet 13362 K 67 h, prejete hranilne vloge 2655 K, izplačane hranilne vloge 1858 K 81 h, dana posojila 2340 K, vrnena posojila 1210 K 87 h.

V mesecu avgustu:

Hranilnica in posojilnica v Laškem: Prejemki 10114 K 66 h, izdatki 5166 K 14 h, denarni promet 15280 K 80 h, prejete hranilne vloge 7276 K, izplačane hranilne vloge 3230 K, 96 h, dana posojila 1830 K 54 h, vrnena posojila 311 K 10 h.

Hranilnica in posojilnica v Češnjici: Prejemki 4138 K 32 h, izdatki 1375 K 96 h, denarni promet 5514 K 28 h, prejete hranilne vloge 2044 K, izplačane hranilne vloge 210 K, dana posojila 1100 K, vrnena posojila 420 K.

V mesecu septembru:

Hranilnica in posojilnica v Laškem: Prejemki 11521 K 85 h, izdatki 8467 K 23 h, denarni promet 19989 K 8 h, prejete hranilne vloge 6140 K — h, izplačane hranilne vloge 2487 K, dana posojila 3730 K 40 h, vrnena posojila 320 K.

Hranilnica in posojilnica na Češnjici: Prejemki 7275 K 40 h, izdatki 5454 K 76 h, denarni promet 12730 K 16 h, prejete hranilne vloge 1996 K, izplačane hranilne vloge 1250 K, dana posojila 4200 K, vrnena posojila 2000 K.

Hranilnica in posojilnica v Črnem vrhu nad Idrijo: Prejemki 7434 K 72 h, izdatki 6451 K 32 h, denarni promet 6451 K, 32 h, prejete hranilne vloge 580 K — h, izplačane hranilne vloge 2830 K 48 h, dana posojila 2620 K, vrnena posojila 2120 K.

V mesecu oktobru:

Hranilnica in posojilnica v Tunicah: Prejemki 1654 K 98 h, izdatki 1261 K 45 h, denarni promet 2916 K 43 h, prejete hranilne vloge 1650 K, izplačane hranilne vloge — K, dana posojila — K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Češnjici: Prejemki 9626 K 64 h, izdatki 7048 K 91 h, denarni promet 16675 K 55 h, prejete hranilne vloge 5450 K, izplačane hranilne vloge 1800 K, dana posojila 2000 K, vrnena posojila 2300 K.

Hranilnica in posojilnica v Trzinu: Prejemki 4307 K 65 h, izdatki 7309 K 02 h, denarni promet 8016 K 67 h, prejete hranilne vloge 1184 K, izplačane hranilne vloge 870 K, dana posojila 1630 K, vrnena posojila 930 K.

Hranilnica in posojilnica na Vrhniki: Prejemki 10149 K 53 h, izdatki 6111 K 36 h, denarni promet 16260 K 89 h, prejete hranilne vloge 6476 K, 90 izplačane hranilne vloge 2740 K, dana posojila 3220 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Zgornji Besnici: Prejemki 702 K 69 h, izdatki 685 K 08 h, denarni promet 1387 K 77 h, prejete hranilne vloge 70 K, izplačane hranilne vloge 373 K 42 h, dana posojila — K, vrnena posojila 400 K.

Hranilnica in posojilnica v Selcih pri Škofjiloki: Prejemki 10398 K 43 h, izdatki 7525 K, denarni promet 17923 K 87 h, prejete hranilne vloge 3800 K 44 h, dana posojila 2000 K, vrnena posojila 820 K.

Hranilnica in posojilnica v Črnem vrhu: Prejemki 12171 K 32 h, izdatki 11332 K 32 h, denarni promet 23503 K 63 h, prejete hranilne vloge 3768 K 92 h, izplačane hranilne vloge 7035 K 35 h, dana posojila 1250 K, vrnena posojila 573 K 69 h.

Hranilnica in posojilnica v Frankolovu: Prejemki 3088 K 68 h, izdatki 1314 K 16 h, denarni promet 4402 K 84 h, prejete hranilne vloge 1658 K, izplačane hranilne vloge 30 K, dana posojila 1250 K, vrnena posojila 1170 K.

Hranilnica in posojilnica pri sv. Jakobu ob Savi: Prejemki 2919 K 46 h, izdatki 2670 K 99 h, denarni promet 5590 K 45 h, prejete hranilne vloge 2285 K — h, izplačane hranilne vloge 749 K 02 h, dana posojila 700 K, vrnena posojila 500 K.

Hranilnica in posojilnica na Igu pri Ljubljani: Prejemki 2355 K 02 h, izdatki 1965 K 32 h, denarni promet 4320 K 34 h, prejete hranilne vloge 244 K, izplačane hranilne vloge 1251 K 42 h, dana posojila 200 K, vrnena posojila 520 K.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu: Prejemki 5583 K 42 h, izdatki 5119 K 11 h, denarni promet 10702 K 53 h, prejete hranilne vloge 1966 K 40 h, izplačane hranilne vloge 830 K, 43 h, dana posojila 4260 K, vrnena posojila 2682 K 29 h.

Hranilnica in posojilnica v Rovih: Prejemki 7150 K 96 h, izdatki 6404 K 06 h, denarni promet 13555 K 02 h, prejete hranilne vloge 4913 K 90 h, izplačane hranilne vloge 780 K 85 h, dana posojila 1400 K, vrnena posojila 60 K.

Hranilnica in posojilnica v Gorjah: Prejemki 6505 K 98 h, izdatki 5527 K 20 h, denarni promet 12033 K 18 h, prejete hranilne vloge 4115 K, izplačane hranilne vloge 1861 K — h, dana posojila 3640 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Stariloki: Prejemki 7955 K 49 h, izdatki 5483 K 35 h, denarni promet 13438 K 84 h, prejete hranilne vloge 5111 K, izplačane hranilne vloge 4826 K 09 h, dana posojila 600 K, vrnena posojila 640 K.

Hranilnica in posojilnica v Tomaju: Prejemki 2033 K 33 h, izdatki 1704 K 42 h, denarni promet 3737 K 75 h, prejete hranilne vloge 634 K 40 h, izplačane hranilne vloge 526 K 88 h, dana posojila 1160 K, vrnena posojila 100 K.

Tržne cene 7. novembra t. l.

Na trgu v Kranju
za 50 kg

za pšenico	K 7.75
„ rž	6.50
„ ječmen	6.50
„ oves	6.—
„ ajdo	7.—
„ proso	6.50

Na trgu v Gorici
za 100 kg

za pšenico	K —.—
„ ječmen	22.—
„ oves	15.20
„ turšico	13.20
„ krompir	4.—
„ seno	5.—

Na trgu v Celovcu
za 100 kg

za pšenico	K 16.—
„ rž	15.—
„ ječmen	13.—
„ oves	14.—
„ turšico	13.—
„ seno	4.40

Na trgu v Velikovem
za 100 kg

za pšenico	K 16.—
„ rž	15.—
„ ječmen	12.60
„ oves	13.50
„ turšico	13.—
„ krompir za q	6.—
„ seno za q	4.40

Dabile

na

prvi redni občni zbor

Zadružne tiskarne v Ljubljani

registrovane zadruga z omejeno zavezo,

ki se vrši

v soboto, dne 28. decembra 1901

ob 6. uri zvečer

v posvetovalnici „Ljudske posojilnice“ v Ljubljani, Kongresni trg št. 2.

Dnevni red:

1. Volitev upravnega sveta devetero članov.
2. Volitev nadzorstva petero članov.
3. Slučajnosti.

V Ljubljani, 5. oktobra 1901.

Provizorični upravni svet:

Dr. Šusteršič l. r., Franc Leskovic l. r., J. Vencajz l. r.

„Gospodarska Zveza“

v Ljubljani, Gradišče št. 1

naznanja, svojim udom, da ima vedno v zalogi vsa potrebna **umetna gnojila**, kakor **Tomažovo žlindro**, **kalijevo sol**, **solitar**, **superfosfat** (koščeno moko) in **Barthel-ovo klajno apno**.

Naročila se točno izvršujejo!

Pristne harške žlahtne

žvrgolivec kanarčke

lastne vzgoje

(Klingrolle, Hohlklingel, Hohlschockelrolle, Hohlrolle, Tu-Tu-Tu-Pfeifen, Knorre), kakor tudi harške samice razpošilja s poštanim povzetjem in jamci za dobre pevce in živi prihod. Kar ne ugaja, se v teku 8 dnij nazaj vzame.

Samci I. vrste 15 kron, II. vrste 10 kron. samice po 2 kroni, hranà mesana 1 kg 48 h.

(131) 4--1

kletke za pošiljatev I K.

Fran Garbas

sv. Florijana ulice 3., Ljubljana.

Zaloga:

„Gospodarska

Zveza“

v

Ljubljani.

(129) 12—3

Ali želite:

mного jaje po zimi?

več dobrega mleka?

hitro debele rejene prešiče?

zdravo lepo govejo živino?

močno trpežno vožno živino?

potem mešajte s krmo samo

Barthelovo apneno klajo.

Za male stroške Vam ne bo nikdar

žal. Navodilo zastoj. ~ ~ ~ ~

M. BARTHEL & Co
Dunaj X, Keplergasse 20.

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani prisrčno zahvalo za doposlane Jim stekleničice.

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo boleham G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera krepi želodec, pospešuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelu“ v Ljubljani, na Dunajski cesti

Tinktura za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po 12 in več stekleničic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(95) 24—21

Žive velike uharice,

volkove, medvede, divje mačke,
ptice roparice, kakor vse vrste
žive divjačine **kupuje**

G. FRANK,

tvrdka za izvažanje žive divjačine, veletrgovina z živalimi.

(126) 12—5 Dunaj IV., Waaggasse 12.

*Ilustrovani kupovalni ceniki z neobhodno potrebnim svetovalcem
za lovce in prijatelje lova brezplačno in poštne prosto.*

Novo! Novo! Novo!

Ročni stroji za sejati

za deteljo, travna semena,
rž, oves, ječmen, koruzo itd.

Prednosti: Prihranitev se-
mena, rednost v sejanji, velikanska
hitrost. Porabljivost po gorovji,
jarkih in zakotjih. — Ceno in trpežno.

Cena: **50 K** za en stroj proti povzetju z Dunaja.

Glavna prodajalnica: (124) 10—2

ECHINGER & FERNAU, Wien, XV. Neubaugürtel 7 u. 9.

— Razglednike na zahtevanje. —

**Najboljša uporaba mleka! Kar največ in
najfinejšega surovega masla!**

Le mogoče, če se mleku odvzame smetana po

Alfa - Separator - ju.

500 prvih priznanj; v Parizu 1900
„Grand Prix“. 1/4 milijona takih strojev
v rabi! Se lahko prenaša na planino.
Vsi drugi stroji za mlekarstvo. Popolne
oprave za dobivanje sirotke za roko in
parno moč. Načrti, proračuni.

Akcijska družba Alfa-Separator,

(122) 13-10 Dunaj, XVI., Ganglbauergasse 29.

Ceniki, podučne brožure brezplačno.

Najizvrstnejši in priznано najboljši (130) 6—2

plugi iz jekla na 1, 2, 3 in 4
brane rezala,
za travnike in mah, razdeljene
in diagonalne,
poljski valarji, obročasti in iz gladke plehovine,
stroji za sejanje „Agricola“,
stroji za košnjo in žetev, za mrvo, deteljo in žito,
grablje za seno in žetev, za obračanje mrve,
patentovani sušilni aparati za sadje, prikuho itd.
Preše za vino in sadje, kakor tudi za
vsako porabo

Mlini za sadje in
grozdje, stroji za
obiranja grozdja.
Stroji za rezanico,
na valčkih in z ma-
zljivimi tečaji, jako
lahko za goniti, pri
čimur se prihrani
za 40% moči.
Mlini za debelo moko,
reznice za repo.

stroji za mlatiti s patentova-
nimi
valčnimi, okroglimi in mazljivimi tečaji na roko, na
vital in za na par.

víteli (kupje) za naprego 1 do 6 živinčet.

Najnovejši mlini za
čiščenje žita,
trijerji,
za roškanje turšice.
Samotorne patento-
vane brizgalnice za
pokončavanje grenku-
lje in trtne uši

„Syphonia“,
prenesljive
štedilne peči,
parniki za krmo, preše za seno in slamo
na roko, pritrdljive in za prepeljati, kakor tudi vse
poljedelske stroje

**izdelujejo garantovano po najnovejši in pri-
poznano najboljši napravi**

Ph. Mayfarth & Co.

c. kr. izklj. priv.

tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in fužine na par

DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71. 750 delavcev.

Ustanovljene 1872.

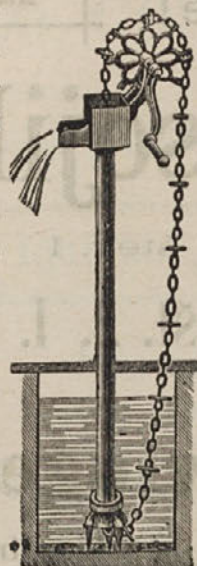
Odlikovane s črez 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svinčami na vseh večjih razstavah.
Ilustrovani katalogi in mnoga priznanska pisma brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se radi sprejmó.
~~~~~ Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku. ~~~~~

Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju
tedaj si kupi gnojnice **jeziti,**
(90) 24—21

Klementovo
pumpo na verige,

katera prekosí po svoji čudo-
vito veliki izvršitvi in trajnosti
vse druge pumpe. Ta ne ob-
stoji niti iz dil ali zaklopki, niti
iz usnjatih cevij.

Nemogoče je sploh, da
bi se zamašila, zamrznila
ali polomila; veliko posest-
nikov ne izda pri 20letni upo-
rabi niti vinarja za popravo.
Nad 3000 jih je v rabi; več
sto pohval o njih nam je došlo.
Razpošiljam to pumpo na 6te-
denski poskus; ako bi bila pa
ta nerabljiva, vzamem jo brez
vsake odškodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobcih-Roudnici ob/L.

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20
pri Ljubljani
na lastnem posestvu.

Slov. vinogradniško društvo
v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin

starih in novih

iz Dolenjske, Štajarske, Istre, Vipave in Goriške.

Vino je deloma doma prešano, isto oddaje
se v sodih in fino vino v steklenicah.

(94) 24—21

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih
gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsako-
vrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi
vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim
preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlomu.

Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg naprej.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
nad 6 milij. K

**prilika
za
štedenje!**

Denarni promet v dvanajstih mesecih
nad 24 milij. K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
6,166.217 K 86 h

Promet v 12 mesecih od 1. jan. do 31. dec. 1900:
24,185.294 K 76 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje
kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v St. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Josip Jarc
veleposestnik v Medvodah.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Frančišek Leskovic
zasebnik in blagajnik „Ljudske po-
sojilnice“.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

(115) —15